ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Β' ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΗΝΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: 4

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η κουλτούρα του διαλόγου

Το παρακάτω διασκευασμένο κείμενο του Θωμά Καραγκιοζόπουλου δημοσιεύθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2018 στον ιστοχώρο www.parallaximag.gr. Αναφέρεται σε περιπτώσεις που ο διάλογος απαξιώνεται από τα άτομα και δεν προωθείται η κουλτούρα του διαλόγου.

Πολλές φορές στον δημόσιο διάλογο κυριαρχεί μια στάση όπου ο αντίλογος απαξιώνεται, υπάρχει μια θεώρηση της κοινωνικής πραγματικότητας γεμάτη γενικότητες και ανακρίβειες, μια ισοπεδωτική αντίληψη που λέει ότι όλοι είναι ίδιοι και μια προσπάθεια δημιουργίας εντυπώσεων.[…]

Από τα πιο αντιπαραγωγικά για τον διάλογο πράγματα είναι όταν λέγονται ανακρίβειες και χονδροειδή ψεύδη είτε ασυνείδητα, είτε, ακόμη χειρότερα, εν γνώσει και προκαλούν τέτοια εντύπωση, ώστε φαντάζουν αδιάψευστες αλήθειες. Έτσι, όταν το κοινό εκπαιδεύεται για χρόνια σε αυτόν τον τρόπο αντιπαράθεσης, είναι σχεδόν νομοτελειακό ότι θα αναπαράγει αυτό το μοντέλο απέναντι σε πολλά ζητήματα με την ίδια ισοπεδωτική στάση. Με τον τρόπο αυτό καλλιεργείται, τόσο στους μεγάλους, όσο και στα παιδιά, μια κουλτούρα που είναι αντι-διαλογική και μια πεποίθηση πως κάθε φορά η συζήτηση-αντιπαράθεση θα γίνεται με όρους εντυπωσιασμού, με επιθετική ρητορική και δογματικές απόψεις.[…]

Έχω συναντήσει γονείς να απαντούν σε απορίες παιδιών τους με τις φράσεις «δεν αλλάζει τίποτε», «όλοι είναι ίδιοι» και κάπου εκεί τελειώνει η συζήτηση. Ο γονιός που δε θα καθίσει να μιλήσει σοβαρά με το παιδί του και δεν θα του εξηγήσει τι σημαίνει να είσαι διαφορετικός και πώς μπορείς να είσαι διαφορετικός, δε δίνει σε αυτόν τον νέο άνθρωπο τα απαραίτητα ερεθίσματα, για να αρχίσει να διαμορφώνει μια κριτική στάση απέναντι σε ζητήματα της καθημερινότητας και ευρύτερα της κοινωνίας.

Όμως, έχω συναντήσει και μεγάλους σε ηλικία ανθρώπους, οι οποίοι, ζαλισμένοι μέσα στην καθημερινότητά τους και έχοντας αποφύγει να αντιληφθούν το πώς πρέπει να συμπεριφέρεται ένας πολίτης σε μια οργανωμένη κοινωνία και ποια ποιοτικά χαρακτηριστικά πρέπει να διαθέτει, καταφεύγουν στην εύκολη – ανέξοδη πρακτική να θεωρούν και να λένε πως «για όλα φταίνε οι άλλοι και ποτέ οι ίδιοι». Αυτοί οι άνθρωποι θα έπρεπε να έχουν αποκτήσει την ικανότητα και την ωριμότητα να ασκούν κριτική εκεί που πρέπει, εκεί που υπάρχουν διαπιστωμένες στρεβλές καταστάσεις. Πολλές φορές η ικανότητα κριτικής τους εξαντλείται στη συμπεριφορά των νέων ανθρώπων και σε πικρόχολα σχόλια περί έλλειψης σεβασμού. Όμως, αυτή η έλλειψη, όταν υπάρχει, πηγάζει από τους μεγάλους, είναι οι ίδιοι που δεν κατάφεραν να τη διδάξουν στα παιδιά τους και είναι τα παιδιά τους που δεν κατάφεραν να τη διδάξουν στους νέους. Οπότε, πώς κατηγορείς τους νέους για κάτι που δεν έχουν διδαχθεί; […]

Η αντίληψη «εγώ τα ξέρω όλα, εσύ δεν ξέρεις τίποτε» θα μπορούσε να είναι ελληνικής έμπνευσης. Δεν είναι φράση που τη λες πάνω στα νεύρα σου, αλλά αποτελεί εμπεδωμένη προσωπική αντίληψη πως το κέντρο του κόσμου είσαι εσύ και οι υπόλοιποι απλώς υπάρχουν, για να επιβεβαιώνουν την ύπαρξή σου. Είναι το απαύγασμα1 μιας θεωρίας, που διυλίζει2 ως περιττά όσα δεν συμφωνούν με τα δικά σου πιστεύω και αντιβαίνουν σε όσα θεωρείς δεδομένα. Μια εν πολλοίς δογματική θέση απέναντι στα πράγματα, που δείχνει ότι ο δογματισμός δεν αποτελεί προνόμιο της θρησκευτικής πίστης.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η γλώσσα μου

Το ποίημα ανήκει στον Τίτο Πατρίκιο και περιλαμβάνεται στη συλλογή «Η ηδονή των παρατάσεων» (εκδόσεις Κέδρος,1998).

Τη γλώσσα μου δεν ήταν εύκολο

να τη φυλάξω
ανάμεσα σε γλώσσες που πήγαιναν να

την καταβροχθίσουν
όμως στη γλώσσα μου συνέχιζα πάντα

να μετράω
στη γλώσσα μου έφερνα τον χρόνο στα

μέτρα του κορμιού
στη γλώσσα μου πολλαπλασίαζα την

ηδονή ως το άπειρο
μ' αυτή ξανάφερνα στον νου μου ένα

παιδί
με άσπρο σημάδι από πετριά στο κουρεμένο του κεφάλι.

Πάσχιζα να μη χάσω ούτε μια της

λέξη
γιατί σ' αυτή τη γλώσσα μου μιλούσαν

κι οι νεκροί.

[1]απάγαυσμα: θετικό καταστάλαγμα, πολύτιμο αποτέλεσμα, σημαντική απόληξη

[2] διυλίζω : επεξεργάζομαι, φιλτράρω

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Να περιγράψεις με συντομία σε 50-60 λέξεις τις περιπτώσεις στις οποίες δεν καλλιεργείται ο διάλογος, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

(μονάδες 20)

ΘΕΜΑΤΑ Β

1) Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας καταλήγει σε ένα συμπέρασμα. Ποιο είναι αυτό (μονάδες 8) και από ποιες λογικές σκέψεις απορρέει (μονάδες 12);

(μονάδες 20)

2) Να επιλέξεις τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μία μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1.«όταν το κοινό εκπαιδεύεται για χρόνια σε αυτόν τον τρόπο αντιπαράθεσης» (παράγραφος 2) στη φράση η λέξη «αντιπαράθεσης» στο παραπάνω γλωσσικό περιβάλλον έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

α. συνεννόησης

β. συζήτησης

γ. αντιδικίας

δ. διαφωνίας

2.«Πολλές φορές η ικανότητα κριτικής τους εξαντλείται στη συμπεριφορά των νέων ανθρώπων» (παράγραφος 4):στη φράση «εξαντλείται» η λέξη στο παραπάνω γλωσσικό περιβάλλον έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

α. αξιοποιείται

β. εντοπίζεται

γ. παρατηρείται

δ. επικεντρώνεται

3. Η ρητορική ερώτηση «Οπότε, πώς κατηγορείς τους νέους για κάτι που δεν έχουν διδαχθεί;»(παράγραφος 4) εκφράζει την πρόθεση του πομπού να:

α. ευαισθητοποιήσει τους γονείς

β. αναδείξει το θέμα του κειμένου

γ. δικαιολογήσει τους νέους για το έλλειμμα γόνιμου διαλόγου

δ. αποδώσει την ποιότητα της συζήτησης στην κοινωνία μας

4. Στην πρόταση «εγώ τα ξέρω όλα, εσύ δεν ξέρεις τίποτε» (παράγραφος 5) πρόθεση του πομπού είναι να:

α. αποδοκιμάσει τον αποδέκτη του μηνύματος

β. επικρίνει τον αποδέκτη του μηνύματος

γ. ειρωνευτεί τον αποδέκτη του μηνύματος

δ. υποβιβάσει/μειώσει τον αποδέκτη του μηνύματος

5. Η επιλογή «Δεν είναι φράση που τη λες πάνω στα νεύρα σου» (παράγραφος 5) από τον πομπό παραπέμπει:

α. στη γλώσσα των νέων

β. στον προφορικό λόγο

γ. στον γραπτό λόγο

δ. σε ειδικό λεξιλόγιο

(μονάδες 30)

ΘΕΜΑ Δ

Να ερμηνεύσεις με στοιχεία του Κειμένου 2 τη σχέση που έχει το ποιητικό υποκείμενο με τη γλώσσα και να εκφράσεις τη συμφωνία ή διαφωνία σου με αυτή του τη στάση . Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100 – 150 λέξεις.

(μονάδες 30)

Καλή Επιτυχία!!!